

priliko opazovati uvedbo tega obrambnega sredstva iz predpotopne dobe. V fari, kjer je dobra polovica prebivalcev nekočevske krvi, so »faranji« pripravili — presenečenje; z bakljado, govori in darili so proslavili tridesetletnico prihoda svojega duhovnega voditelja. V vasi, kjer je od komaj 300 prebivalcev 109 čistokrvnih Slovencev (ljudi iz mešanih zakonov ne štejemo v to število!) se je vršila prireditev s samo na Kočevskem mogočim ropotom. Zvečer ob šestih so zagorele lučke v oknih, prišla je povorka s tremi lampioni in s svečkami, katere so brnili stekleni valji, prikorakal je cerkveni zbor, nastopila je dolga vrsta govornikov, kateri so čestitali jubilarju in na koncu je nastopil tudi gospod jubilar, ganjen od presenečenja in od »lepih, nepričakovanih daril«. Jubilar je izvajal med drugimi (in to trditve nekaj dni pozneje ponovil tudi pred celo faro!), da on in fara še nikoli nista bila tako eno, kakor baš ob priliki krasne slovesnosti. To se pravi: gospod jubilar ni videl, da fara pač ni bila kompletna, saj dobra tretjina faranov ni sodelovala, seveda ne zato, ker ta tretjina ni katoliška in ne verna, nego samo zato ne, ker se zaveda, da je bila pri svojih narodnih pravicah prikrajšana in v svojem narodnem ponosu hudo žaljena.

Naš človek je vaje izkazovati čast in spoštovanje svojim dobrotnikom, v tem pogledu Slovenec ni izjema tudi na Kočevskem. Je pa tudi toliko brihten, da ve in razume: za tridesetletno delo, katero mu ni prineslo niti skromnega Očenaša, pač pa je dolga leta navajajo njegove otroke na, po obliki tujo molitev — ne sme dajati plačila. Se bolj pa razume kam meri taka igra, ko se vidi kompletna fara tam, kjer ena tretjina manjka, ker — mora manjkati. Dobro razume apel, ki je bil izrečen ne kompletni fari glede sloge in medsebojne pomoči za bodoče čase.

Kočevje molči, toda skrbno pripravlja svoje še zveste za dan, ko bo naš človek zahteval svoje pravice tudi v cerkvi. Zato vidi stranjene vrste vseh faranov tam, kjer take strnjene vrste ni, zato pripravlja hrup-

ne proslave tam, kjer bi imeli za trajne efekte boljše sredstvo: ljubezen do bližnjega v dejanjih. Kristus in katoliška Cerkev nista samo za polovico, nego za celo farno. Ni res, da ima samo Kočevar pravico do verske tolažbe in proste poti do one zakladnice, katera ima vedno tolažilo za bolno človeško sree. Ni res, da moramo mi kristjani terjati pravico do slovenskega Očenaša in slovenske pridige v lastni državi, ko dolgo vrsto svojih sinov pošiljamo v tujino, naj luč svete vere užgejo v srcu poganov v njihovem jeziku in dajemo iz srca radi vse, kolikor le zmore naša revščina, da bi imeli naši sinovi, glasilci Kristusove ljubezni in pravičnosti, tudi gmo- na sredstva za svoje apostolsko delo.

Kočevje molči, toda obenem žali in iz- ziva. Zali nas, ko Slovencu ne priznava prave faranov, ko vidi v odsotnosti slovenskih vernikov kompletno farno in v taki fari slavi viden izraz vse premagujoče sloge. Obenem pa tudi izziva in nam greni življenje v časih, ko je itak prevelik in pretežak križ našega siromaka.

Naravnost vsiljuje se nam misel, ali se ponavlja ona doba v moderni izdaji, ko je nemški duhovnik nekaznovano vihtel bič nad glasilci Kristusove vere samo zato, ker so ti slovensko molili in učili? V moderni obliki pravim, ker danes je slovenski duhovnik — včasih sicer rešen take nadloge, ni pa rešen naš mali človek, kateri je zaveden Slovenec in dober Jugoslovčan, zato pa odločno zahteva tudi v cerkvi spoštovanje pravice do uporabe svojega jezika. Boj za te pravice, za enako- pravnost nam je v lastni državi tako nesmi- seln, kakor naivno je početje: s predpotop- nim bleškom in ropotom pogati boljše uso- de vredno manjšino v boj proti upravičeni zahtevi slovenskega ljudstva na Kočevskem.

Kočevje molči, toda Jugoslovčan je na straži: naša kri ne bo še nadalje mašila vrste, katere so redke danes vsled grehov »vodi- teljev« v preteklosti, še manj pa prenašala trike, žalitve in izzivanja!

Julij Kovač.

Zaščita članstva

(Nadaljevanje.)

17. Petelin Albin, učitelj, Škrlje: 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1440. — 1. VII. 1934. št. 3. — 1. VII. 1934. št. 3/1. — 1. VII. 1934. št. 3/2. — 1. VII. 1934. št. 3/3. — 10. VII. 1934. št. 110. — 10. VII. 1934. št. 110/1.

18. Golobič Peter, učitelj, Jesenice - Prim- skovo: 7. VI. 1933. št. 2444. — 17. VI. 1933. št. 2444/1. — 17. VI. 1933. št. 2444/2. — 17. IV. 1933. št. 2444/3.

19. Horn Peter, šolski upravitelj, Nevlje: 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1440. — 1. VII. 1934. št. 3. — 1. VII. 1934. št. 3/1. — 1. VII. 1934. št. 3/2. — 1. VII. 1934. št. 3/3. — 10. VII. 1934. št. 110. — 10. VII. 1934. št. 110/1.

20. Grom Franja, učiteljica, Marenberg: 17. VI. 1933. št. 2444. — 17. VI. 1933. št. 2444/1. — 17. VI. 1933. št. 2444/2. — 17. VI. 1933. št. 2444/3.

21. Hirschman Ana, učiteljica, D. M. v Polju - Javorje: 17. VI. 1933. št. 2444. — 17. VI. 1933. št. 2444/1. — 17. VI. 1933. št. 2444/2. — 17. VI. 1933. št. 2444/3.

22. Rott Angela, učiteljica, Rečica ob Sa- vinji: 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1444.

23. Porenta Viktor, učitelj, Št. Vid: 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1444.

24. Prijatelj Josip, Peček Fran, Štrukelj Ivan, Grad Janko, Kristan Srečko, Malešič Janko, Skupna vloga: 17. VII. 1935. št. 196. — 17. VII. 1935. št. 196/1. — 17. VII. 1935. št. 196/2. — 17. VII. 1935. št. 196/3. — 16 VI. 1935. št. 201. — 28. VIII. 1935. št. 346. — 28. VIII. 1935. št. 346/1.

Splošne vesti

— Pojasnilo k notici o nadzorniškem vprašanju. Učiteljsko društvo kranjskega sre- za je 1. 1932. sestavilo ternopredlog za nad- zornike, ker je tov. R. vložil prošnjo za upo- kojitev. Ker bazira organizacijska politika le na stanovskih in prosvetnih načelih, je odbor predlagal svojega predsednika, tajnika in enega odbornika, neglede na njih politično mišljenje. Srež je kot »žrtev raznih spletk« že vse leto brez prosvetnega referenta. Ker JNS zadeve kljub raznim intervencijam ni mogla(?) rešiti, je to z brzo roko izvršila JRZ. Imenovan je bil tov. Rupret, kot drugi z na- šega predloga. Da bi zasejali nesoglasja med

njim in učiteljstvom, se gotovi krogi poslu- žujejo prav čudne taktike. V imenu društve- nega odbora izjavljam, da je tov. Rupret naj- odločnejši in najdoslednejši vodil kot tajnik osem let našo deklaracijsko stanovsko politiko in zavračam trditve, da bi bilo komurkoli po- trebno pred njim kriviti hrbet kot pred poli- tičnim eksponentom. Po delih smo ga sodili in priporočili, po delih ga bomo cenili. Clara pacta, boni amici! — Za odbor sreskega učit. društva v Kranju Josip Lapajne, predsednik.

— Odbor učiteljic gospodinjstvo nadalje- valnih šol obvešča vse voditeljice in učiteljice

Na prelomu?

Kaj nam prinese

novi »Pedagoški zbornik« Slov. šol. matice?

»Slovenska šolska matica naj uvede poleg teoretičnega znanstva tudi več praktične snovi v zvezi z modernimi načeli šole. Tovariš M. je mnenja, da je sistem SSM okostenel in ne- dosleden ter da je to vzrok nizkemu številu naročnikov.«

(Iz poročila o zborovanju Učit. društva v Šoštanju — »Učit. tovariš« dne 23. I. 1936.)

V časih, ko se močno majejo temelji go- spodarstva, kulture in politike, ni čuda, da se rahljajo tradicije in »novi duh« prodira tudi v naše stare kulturne ustanove. Obtožbe okostenelosti in nesodobnosti so na dnevnem redu zlasti mlajše generacije in to v lite- rarnih, umetniških kakor tudi v pedagoških krogih. Slovenska šolska matica je kot edina naša pedagoška književna ustanova predica- na, da vsako leto izpopolni vrzeli v našem itak že redkem in siromašnem pedagoškem tisku. Tudi njej očitajo starokopitnost in golo teoretiziranje, ki ni skladno z današ- njim žitjem in bitjem. Vstajajo »grajalci« publikacij, češ da naj pedagoško teorijo iz- rine bolj praksa in naj SSM izda »praktična navodila«, kako je pri pouku in vzgoji treba vsikdar začeti, nadaljevati in končati te in one »lekcije«. Vsako drugo čtivo baje ob- leži nerazrezano na policah...

Ne da bi se spuščal v današnje pravilno ali nepravilno smer SSM, moram vendar ugo- toviti, da je odklanjanje vsake teorije v pu- blikacijah SSM izraz naše nedoslednosti! Na eni strani nas mika akademski gloriola uni- verze, na drugi strani pa se ponižujemo na nivo rokodelstva in šumarstva v šolskem

Natečaj

za sestavo učnega načrta za osnovne in višje narodne šole

Deklaracija o smeri stanovske politike JUU, ki je bila enodušno sprejeta na glavni skupščini v Sarajevu, nalaga organizaciji dolžnost, da se poglobi v probleme, katerih najboljša rešitev bo omogočila realnejše uspehe osnovnošolskega pouka in njegovo praktično korist.

Na osnovi smernic izraženih v deklaraciji in resoluciji sarajevske glavne skupščine, je glavni odbor JUU na seji 31. decembra pr. l. pretresal vprašanje novega učnega načrta, katero vprašanje smatra za aktualno do njegove pravilne rešitve. Sprejeti so bili sledeči sklepi:

»Da bi dobilo sodoben praktičen učni načrt za osnovno in višjo narodno šolo, raz- pisuje JUU

natečaj

za sestavo učnega načrta in odreja za najboljša dela 3 denarne nagrade: Prvo Din 5000.—; drugo Din 3000.—; tretjo Din 2000.—. Odrejene so tudi 3 nagrade tiskane pohvale, ki obstoja v tem, da se tudi ta dela natisnejo. Glavni odbor daje avtorjem popolno svobodo pri izbiri najboljšega sistema, s katerim bi se zagotovila sodobna vzgoja in pouk, ki sta po- trebna jugoslovanski šoli. Poleg učnega načrta je treba izdelati tudi pojasnilo sistema na katerem sloni učni načrt in metodična navodila za njegovo izvedbo. Na natečaj se jav- ljajo lahko člani JUU. Dela je treba predložiti do 1. julija t. l. Na ovitku je treba označiti: »Za natečaj učnega načrta« ter priložiti v zaprti kuverti ime in točen naslov avtorja. Izbiri najboljših del bo izvršil poseben žiri, katerega določi izvršni odbor JUU. Dela bodo pre- gledana do 1. avgusta in nagrade dostavljene do 15. avgusta. Nagrajena dela ostanejo last JUU.

Glavni odbor JUU se zahvaljuje sekciji JUU za dunavsko banovino, ker mu je v to svrhu stavila na razpolago Din 5000.— in je s tem omogočila hitrejše izvedbo sklepa glavne skupščine. Apeliramo tudi na ostale sekcije, da po svojih proračunskih zmoglostih podpro to akcijo.

JUU objavlja ta razpis članstvu in ga poziva, da se udeleži natečaja.

Naprošajo se vse edince JUU, da ta razpis priobčijo članstvu in omogočijo, da se natisne tudi v vseh strokovnih in stanovskih listih v poedinah banovinah.

V Beogradu, 23. januarja 1936. D. št. 1403.

Sekretar:

Milinko Lazić, s. r.

Predsednik JUU:

Ivan Dimnik, s. r.

teh šol, kakor tudi ostale tovarišice, da je izšla druga brošura: Dom, obleka in perilo, ki sta jo spisali tov. Anka Mešiček-Cernejeva in tov. Andreja Grum-Skuljeva. — Opozar- jamo na sklep lanskega delovnega občestva, da mora vsaka izmed gojenk imeti obe bro- šuri, ki sta za uspešen pouk nujno potrebni. V njej je zbrana vsa snov, ki se mora po učnem načrtu v gospodinjstvo nadaljevalni šoli obdelati. — Brošuro toplo priporočamo tudi vsem onim tovarišicam, ki poučujejo gospodinjstvo v osnovni, oziroma višji na- rodni šoli. Snov je obdelana preprosto in kratko in že naslovi, kot n. pr. kuhinja, spal- nica, pometanje, razvrstitev in kakovost tkan- nin, likanje, škrobljenje, obutev itd. pričajo, da v njej najdete snov, ki je predpisana po učnem programu za višje in nižje narodne šole. Knjižica se naroča pri tajnici odbora učiteljic gospodinjstvo nadaljevalnih šol tov. Andreji Grum-Skuljevi, Brezovica pri Ljub- ljani. — Odbor.

— Opozorilo. Od ministrstva prosvete in kr. banske uprave priporočena knjiga »Kra- silne tehnike« še ni tiskana in jo bo izdala ban. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani meseca julija. Delo bo izšlo v celotni knjigi in v posameznih zvezkih ter bodo opisane in z mnogimi slikami pojasnjene sledeče kra- silne tehnike: 1. Intarzija, nepravna intarzija ali tarzo. 2. Slikanje na les z vodenimi bar- vami, tuši in lužili, slikanje na les z oljnatimi barvami, pisanje in nova batik tehnika na les. 3. Slikanje na steklo z oljnatimi in ani- linskimi barvami, slikanje na glinaste poso- de, zlatenje in broniranje, zlatenje na ste- klo, slikanje na blago. 4. Prenašanje slik, oglašanje lesa in politiranje, lakiranje. Cena bo nizka; naročila na banovinsko zalogo šol- skih knjig in učil.

— Alpinistična šola. Dne 15. januarja t. l. je pričela s predavanji »Alpinistična šola« T. K. Skale v Ljubljani. Program za leto 1936. je sledeč: dr. R. Ložar »Ideologija alpinizma« (15. I.); dr. V. Bohinec »Ledeni doba in njeni sledovi v naših Alpah« (22. I.); dr. Fr. Novak »Alpinist in higiena« (29. I.); dr. O. Reja »Me- teorologija za alpinista« (5. II.); ravn. Fr. Vil- har »Nevarnosti v gorah« (12. II.); dr. B. Bre- celj »Prva pomoč v nevarnostih in reševanje v gorah« (19. II.); dr. E. Pajnič »Planinsko rast- linstvo« (26. II.); dr. J. Herfort »Planinsko ži- valstvo« (4. III.); O. Delkin »Kartografija in orientacija« (11. III.); prof. M. Lipovšek »Oprema alpinista« (18. III.); Uroš Zupančič »Plezalec in plezanje« (24. III.); O. Delkin »Kartografija in orientacija« (27. III.); Uroš Zupančič »Plezanje v sliki in besedi« (2. IV.). V aprilu, maju in juniju se vrši za absolvente te A-šole plezalni tečaj na Turncu pod Šmar- no goro. — Učitelji-planinci, služujoči v Ljubljani in okolici, so vabljeni, da se ude- leže predavanj »Alpinistične šole« v Ljub- ljani, ki se vrše v dvorani »Union«.

— Slovenska šolska matica je, razumeva- joč naloge naše visokošolske mladine, Dru- štvu jugoslovanskih akademikov v Mariboru podarila obširno zbirko svojih književnih publikacij, ter je tako dala možnost poglo- bitve izobrazbe tudi na pedagoškem pod- ročju in pomagala povečati društvu knjižni- co. — Imenovano društvo se Slovenski šolski matici za pomembno podporo tem potom najiskrenejše zahvaljuje. — Odbor.

— Sklad za zaščito članstva. Neimeno- vana tovarišica je darovala Din 20.—. Iskre- na hvala.

Slovenski učitelj

Eni so vpili mu z desne:

»Vohá, na desno jo kreni!«

Drugi so sikali z leve:

»Neroda, na levo poženil!«

Dolgo — vsem pokoren,

nerodno je omahoval,

enim je mežnaril,

drugim je hlapčeval.

Delal je, garal za druge,

nase ni mislil nič —

in za plačilo ga švrkal

zdaj z desne, zdaj z leve je bič.

Pa je naenkrat spregledal,

uprl se je in obstal

in gluh za krik priganjačev —

si lastno je pot izbral.

In takole postal je

iz hlapca in sužnja gospod;

krik ga in vik več ne plaši:

zdaj hodi svojo pot.

»obratovanju!« Enkrat za vselej bo treba po- želenje po »učnih slikah« izrebiti iz naših vrst, prav tako pa tudi kokeriranje s »prak- tično snovjo«, ki jo je res nekoč servirala SSM. Toda časi prinašajo novo življenje z novim obličjem učitelja-vzgojitelja!

Ne več samo šolnik-metodičar, ne več samo učitelj s knjigo v roki, temveč vzgoj- nik »dodelanega formata«, oblikovalec in or- ganizator, globoko zakoreninjen v svetovnem naziranju, izkristaliziranem v znanosti in res- ničnem življenju svojega okolja! Smo na pre- lomu dveh razdobj, ko sta nam potrebna duhovno prenovljena učitelj in učiteljica!

Usodepolno je, da ta preusmeritev pada v dobo, ko se rušijo materialni temelji učit- eljstva! Plače zadostujejo komaj za bedno životarenje, tako da za kulturno hrano ni več sredstev.

Prva žrtev tragičnega položaja učitelj- stva je Slovenska šolska matica! Letos je šte- vilo članstva zdrknilo od 3200 na 1200! To je katastrofalno!

In baš letos, ko je »Pedagoški zbornik« zelo posrečeno posvetil večino svojega ob- sega — prelomu v usmerjenosti človeške družbe! Baš letos bi učiteljstvo v svojem obupu našlo mnogo pobude v »Pedagoškem zborniku«; mnoge smernice bi mu pokazale pot v bodočnost, a kaj ko bo nad 75% učit- eljstva ostalo brez teh dobromislečnih na- potkov!

Oglejmo si probleme, ki jih načenja le- tošnji »Pedagoški zbornik«!

Prof. Sovrč ob 2000 letnici Horacijevega rojstva išče odnose med antiko in kruto so- dobnostjo ter obračunava z onimi, ki hočejo vse okamenle mrtvake pomesti na smetišče.

Prof. Ozvald razvija programatične mi- sli o prelomu v učiteljski miselnosti s poseb-

nim ozirom na zahteve učiteljstva po peda- goški fakulteti. Zelo duhovita razprava, ki bi jo moral poznati vsak član JUU zlasti dandanes, ko je problem učiteljske izobrazbe v ospredju javnega zanimanja.

Prof. Gogala prikazuje duhovni obraz sodobne mladine iz vidikov lastnih izkustev:

Zakaj današnja mladina ne zna več ubogati? Kako vpliva šport na šolsko mladež? Vplivi pri- zanesljivosti in popustljivosti staršev. Ali je da- našnja mladina odkritosrčna? Kako daleč naj sega svobodnost v šoli? Kako vpliva idejna razgibanost današnje dobe na mladino? Idejna borbenost pri mestni in delavski mladini. Zakaj gre šolsko delo če- sto mimo mladih duš? Ali lahko pripravljamo učenca na odločitve pri njihovih pogledih na svet in živ- ljenje? Vloga pravičnosti in poštenosti v šoli. Odnos mladine do praktičnosti in realnega življenja. Zakaj prevladuje vidik pametnosti nad vidikom pravilnosti? Socialno vprašanje in težave gospo- darstva in človeške družbe sploh iz vidikov mla- dostnika. Stvarnost šolske mladine kot izraz iz- ločitve vsega čustvenega in toplega, sladkega in mehkega, vsega romantičnega. Zakaj je stil izra- žanja sodobne mladine drugačen? Mladina se ne zna več igrati. Zakaj? Novo pojmovanje ljubezni in razmerja med fantom in dekletom. Zakaj je spolnost izpodrinila eros? Kakšen je odnos mla- dine do šole? Zakaj je negativen? Samo učiteljeva oseba je razlog za pozitiven odnos do šole. Da- našnji človek je bolj sintetičen! Zakaj neživljenj- skost šole odbija? Kako bi vplivala na šolo izpre- memba socialnega reda? Zakaj pada družinska avtoriteta? Kako avtoriteto zahteva šolska mla- dina? Zakaj odklanja zunanjo avtoriteto? Pomen učiteljeve osebnosti. Kaj naj stori oni, ki ni »osebnost«?

Torej mnogo aktualnih vprašanj, ki zanimajo vsakega šolnika! Avtor jih rešuje prav spret- no in postavlja zelo važne zaključke, ka- kršnih pri prof. Gogali dosihdob nismo bili vajeni.

Josip Jurančič je prispeval važen odlo- mek k spoznavanju kmečke mladine. Celo

Cisti o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I jubileju kulturnega dela na Češkem prinaša »Jutro« od 16. I. daljši uvodnik. Iz članka je razviden razmah šolstva, knjižnic, ljudskih univerz, in sploh vse prosvete in kulture v zadnjem stoletju.

— I šahovske tečaje na srednjih šolah organizira šahovski klub po sklepu zborovanja šahistov v Banja Luki. Nekateri tečaji se že vršijo. (»Jutro« z dne 16. I.)

— I šola v Dravogradu je na slabem. Ker je upravitelj upokojen ali bolan mora učiti učiteljica kar dva razreda. Naj šolska oblastva to čimprej uredi. (»Delavska politika« od 15. jan.)

— I Na Vurbergu je kot piše »Delavska politika« od 15. I. šola že eno leto brez upravitelja in tudi na okoliški šoli se ne more vršiti pouk vsled pomanjkanja učnih moči.

— I Glede krivde zaradi monopolizacije učnih knjig in odpuščenih slovenskih profesorjev polemizira »Jutro« od 12. I. s »Slovenec«.

— I Univerzo za brezboštvo so ustanovili — kot piše »Domoljub« od 15. I. letos v Moskvi.

— I Proti monopolizaciji učnih knjig je bil sprejet v ptujskem mestnem svetu poseben predlog prof. Alica. (»Mariborski večernik« z dne 14. I.)

— I Zavod za slepe v Kočevju je v pretesni neprikladni stavbi, kjer je prostora samo za 40 otrok. Zaradi tega je letos 16 šoloobveznih slepih otrok brez pouka. Zavod naj bi se čimprej premestil nazaj v Ljubljano (»Slov. narod« z dne 14. I.)

— I Novo jugoslovansko abecedo uporablja v svojem novem listu »Budućnost jugoslovenstva«, I. zv., urednik Božidar Stojanović v Beogradu. Novo abecedo je sestavil tako, da je vzel nekaj črk iz cirilice, nekaj iz latince. Kot bivši učitelj se obrača v posebnem članku na učiteljstvo in ga poziva, da naj oni, ki jim je znano, koliko dragocenega časa in energije izgubijo učenci s tem, da se morajo učiti obeh abeced, delajo za to, da zmaga ta njegova enotna abeceda.

— I »Narodna prosveta« od 19. I. prinaša med drugim naslednje članke: »Še o inteligenci in narodu«, »Delovna šola«, »Značaj zaba- višč«, »Šolsko delo v skupinah«, »Učitelji odpušteni zaradi tega, ker niso položili izpita, se lahko vrnejo v službo takoj, ko izdelajo izpite«.

— I Proti monopolizaciji šolskih knjig in zakaj je vsa naša javnost proti monopolizaciji piše »Mariborski večernik« od 18. I.

— I O resoluciji proti monopolizaciji šolskih knjig, ki je bila sprejeta od podeželskih organizacij JRZ piše »Jutro« od 18. I. in dodaja svoj komentar.

— I Ljudska štetja v Avstriji in koroški Slovenci je zanimiv članek, ki ga prinaša »Slovenski svet« v št. 2.

— I O dvojni morali in groznjah JUU prinaša »Slovenec« od 22. jan. daljši članek, kjer ponavlja stare že iznesene obdolžitve, ne omenja pa dokazov iz »Učiteljskega tovariša«, kako se je JUU potegovala objektivno in nepristransko tudi za katoliško učiteljstvo.

— I Razpust zbora malih harmonikarjev R. K. v Mariboru se je izvršil te dni, ker ni skladno s cilji RK in njegovega Pomladka, da se z otroki prireajo koncerti v nočnih urah.

— I O zborovanju učiteljev meščanskih šol prinaša Mariborski večernik od 23. jan. daljši članek. Prav tako »Mariborer Zeitung« od 24. jan.

— I Proti monopolizaciji šol, knjig se je izrekel tudi celjski mestni svet 17. t. m. (»Nova doba« 24. jan.)

— I Lužiskim Srbom so prepovedali vse liste in društva se morajo izenačiti in priključiti narodnosocialističnemu pokretu. — (»Delavska politika« 25. jan.)

— I Zveza intelektualcev Jugoslavije se je ustanovila v Zagrebu. Namen: zbrati vse intelektualce, ščititi in pospeševati njih gospodarske, kulturne in moralne interese. (»Narod« 24. jan.)

— I O motoriki otroka je govoril te dni na Dunaju univerzitetni profesor dr. Hass. Iz tega predavanja povzamemo, da je za razvoj otrokovega telesa prav posebno važna doba med 6. in 7. letom. Večurno sedenje v šolskih klopih je za telo tedaj izredno škodljivo. Potrebni so odmori od 10 minut po vsaki uri, vendar pa otrok ne bi smel počivati ampak bi se moral v teh minutah razgibati na prostem. (»Neue Freie Presse« od 23. jan.)

— I O dvojni morali Avstrije, ki se veseli, da so Nemci dobili nemške šole na Madžarskem, a sami nočejo dati slovenski manjšini šol — piše »Slovenija« od 24. I. O šolstvu na Koroškem piše tudi »Jutro« od 25. I.

— I Učitelju Jožetu Poljancu ob 60 letnici prinaša »Mariborski večernik« od 25. I. krajši članek.

— I O reformi meščanskih šol piše tudi »Deutsche Zeitung« od 26. I.

— I Narijica na badenskih šolah sta penzionirana skupaj 102, od teh sta na višjih šolah 32, na strokovnih šolah 9, na ljudskih in nadaljevalnih šolah 39, na umetniških šolah 6. Danes ne počuje na badenskih šolah prav noben Jud, pač pa so se otvorile v badenskem okrožju 4 židovske ljudske in nadaljevalne šole, kjer poučujejo židovski učitelji. (Po »Berliner Tageblattu« od 24. I.)

— I Slovensko učiteljstvo in politika je naslov uvodnika v »Sloveniji« od 24. I. Tu stoji med drugim: »... Slovensko učiteljstvo ne daje svojemu narodu v današnjem težkem položaju tiste opore, ki bi je ta opravičeno od njega pričakoval... Niso redki učitelji, ki pravilno gledajo na položaj, a danes so vendar še izjeme. Učiteljstvo je še vedno eno izmed glavnih opor vseh centralističnih in unifikačijskih prizadevanj, ki so naperjene proti slovenski samobitnosti. O »Tovarišu« pravi, da odločno poudarja svojo politično nevtralnost, se zavzema za veliko vneto za pravni položaj učiteljstva, za njegovo stalnost, se bori proti vmešavanju politike v prosvetne zadeve, vendar pa da so nekateri članki pisani v nacionalistični ideologiji. Mesto učiteljstva je na strani ljudstva in nikjer drugod.

— I Ponesrečena brakada nosi naslov članka v »Slovenec« od 26. I., kjer govori o učiteljskih premeščanjih. Članek prinaša tudi pismo Vladimirja Kapusa na ministra, kjer se zavzema za Baeblerja iz Radovljice, ki mu je baje grozila premešitev, ker je bil narodnjak in Sokol. V pismu je tudi naslednji pasus: »Še nikdar se niso pri Slovencih ideali poštenih Jugoslovanov toliko poniževali kot sedaj... Tisti, ki ni slepo klonil onim, ki so vzklikali »Srbe na vrbe«, mora zadržati svoje mesto, ker je premeščen. Članek se nad tem pismom zgraža in pravi, da strelja Kapus v prazen grm, ker na premeštev Baeblerja nihče ni mislil. Tudi, da bi bil kdo premeščen, ker je bil Sokol »Slovenec« odločno zavrača, zakaj pri njih se nikdar ne uveljavlja praksa: zob za zob!

— I Beseda k učiteljskim premeštvam je nedolžen naslov za precej strupen članek v »Bogoljubu« od 22. jan. Tu omenja članek, kakšne krivice so se godile katoliškemu učiteljstvu. Liberalni pa so imeli vsega, kar so hoteli in so si lahko izposojali denar iz bednostnega fonda za zidanje hiš. (Celo po 60.000 Din). V okolici Ljubljane — pravi

dalje — se je nagnetlo nešteto gospodičen, ki so se vozile in se vozijo na deželo z vlakom ali avtom ali s kolesom za nekaj ur na izlet v šolo. Občina jim je plačevala kurjavo in stanarino, gospodične so pa po mestu »špansirale«, v teater in na koncerte hodile, plačo pa za približek imele. Učitelj je seveda tudi grozil učencem s slabim spričevalom, če se ne vpišejo v to ali ono organizacijo. Tudi so ti »fabricirali« volitve, itd. itd.

— I O »zaradah« v zvezi z monopolizacijo knjig piše »Domoljub« od 22. jan.

— I Za krščansko vzgojo mladine priredi društvo »Krščanska šola« v februarju ali marcu vzgojen teden ob podpori cerkve, šole, gledališč in kinov. Posebno obširen program se bo izvajal v Ljubljani. (»Domoljub« 22. I.)

— I Meščanska šola je slaba piše »Slovenec« od 25. jan., toda tega ni krivo učiteljstvo, temveč sistem. Glavni vzroki za negativni uspeh so: obstoječi učni načrt, pomanjkanje denarnih sredstev in podrejenost meščanske šole oddelku za srednje šole. Da se meščanska šola izboljša naj se izda primernejši učni načrt, ustvarijo predpogoji za one učne predmete, ki najbolj omogočajo fizično delo in pri ministrstvu in banski upravi naj se ustanovijo samostojni oddelki za meščanske šole.

— I Posvetovalnice za izbiro poklica se ustanovijo na pobudo VIII. odd. kr. banske uprave v Ljubljani, v Mariboru, v Celju in v Ptuj. (Vsi ljubljanski dnevniki od 22. jan.)

— I O monopolizaciji šol, knjig piše tudi »Gottscheer Zeitung« od 20. jan.

— I Na izvlečke, ki jih prinaša »Slovenec« iz svojega glasila pred 60. leti prinaša »Delavska politika« od 22. jan. strupen članek, kjer citira »Slovenca« pred 20. leti. Med drugim citira tudi odlok za zbiranje denarja po šolah v vojne namene. Deželni šolski svet je poslal ob tisti priliki tudi pesem, ki jo je zložil c. kr. dež. šol. nadzor. dr. Mihael Opeka: Ajmo, ajmo — vinarje zbirajmo, jih za vojko, jih za zmago dajmo! — Ajmo, ajmo — vinarje zbirajmo, in Bogu jih in cesarju dajmo!

— I Proti monopolizaciji šol, knjig je tudi ZKD, ni pa podpisala spomenice, ker jo smatra v svoji sestavi za pogrešno, ker da meša gospodarske, pedagoške, narodnokulturne in politične razloge, ki jih je treba strogo ločiti. O istem predmetu ima daljši članek tudi »Ljudska pravica« od 24. jan., ki je od-

ločno proti monopolizaciji knjig, omenja pa mimogrede, da se je za monopol zelo prizadeval Čirič, predsednik petomajskega parlamenta in član JRZ.

— I O premeščanju učiteljev ima tudi »Slovenec« od 28. t. m. uvodnik; jezi se na prošnje, pritožbe, spomenice in deputacije v Beogradu, ki bi hotele premeštitve preprečiti, namiguje celo nekoliko na avstrijskantsvo naše inteligence med vojno in pravi nadalje, da premeštitve ne presegajo 6 in pol odstotka vsega učiteljstva in tudi da ni res, da bi bili prizadeti predvsem sokolski delavci. Nadaljuje: nihče od premeščenih ni oškodovan, večina je prišla celo na boljše mesto, pa naj so te ali nasprotno politične barve, nikomur se s premeščanjem ni storila nobena krivica, pač pa je marsikomu bila popravljena krivica, ki jo je utrpel pod JNS režimom.

Ta govor prinaša v ekscerptu tudi »Jutro« od 28. I. — Na mestu, kjer pravi dr. Krek, da ni bilo premeščenih zdaj več učiteljev kot druga leta, opominja uredništvo, da gospod minister žal ni navedel primerjalne statistike, ki bi bila zelo zanimiva. Isto navaja ob pasusu premeščenj v druge banovine.

— I Zaradi magdalenske šole v Mariboru ima »Slovenec« od 28. I. članek, kjer pravi, da se je pod JNS režimom grozno gospodari- lo, zidalo šolo brez proračunov in najemalo posojila brez glave.

— I Vloge zaradi znižanja uradniških prejemkov, ki jih je vložilo JUU sekcija za dravsko banovino, so prišle pred skupščino. (Po dnevniki od 24. I.)

— I Interpelacija je bila vložena v skupščini po poslancih Komaru, Mravljetu in tov. zaradi postopanja ministrskega referenta Erjavca in banov. šol. nadz. Struklja glede premeštitve učiteljev v naši banovini. (»Slovenec« in »Jutro« od 24. I.)

— I V Rusiji bodo zgradili letos 1520 šolskih poslopj v mestih za 907.000 učencev in 2802 šoli na deželi. (»Pragerpresse« 26. I.)

— I Zakaj učiteljske premeštitve, je skušal pojasniti 26. I. pri St. Vidu nad Ljubljano minister Krek. Tu je dejal, da so premeštili učitelje, ki tako žive, da so širili v občini pohujšanje ali pa ki tako delajo, da niso starši več hoteli pošiljati otrok v šolo ali pa one, ki so pri volitvah kot predsedniki volilnih komisij sleparili kar na debelo. Zaključil pa je svoj govor takole: Tak osat in tak plevel bo- mo populili. (Po »Slovenski zemlji« od 27. I.)

Osebnne zadeve

— I Premeščenji so bili učitelji (ice) s krajevim ukazom z dne 20. decembra 1935.: Koprivec Aleksander iz Knjeginca za telovadnega učitelja na drž. moško učit. šolo v Mariboru; Mrovlje Slavko iz Slovenjgradca v Dol. Lendavi; Kopač Leopold iz Slovenjgradca v Gornji grad, Bruckner-Kleinmayr Tekla iz Loga-Zaplane na Bled, Rudolf Ema iz Rakke v Cerknico.

Učiteljski pravnik

— Š Akontacijo na selitvene stroške naku- zuje ministristvo prosvete. S 5 Din kolkova- no prošnjo je nasloviti na ministrstvo pro- svete in ji priključiti: 1. overovljen prepis odloka- ukaza o premeštitvi po službeni po- trebi, 2. proračun o selilnih stroških in 3. pri- znanico za 2/3 znesek proračuna.

— Š Ročni katalog za šolsko leto 1935./36. je še v zalogi. Kdor si ga še ni nabavil, naj to stori čimprej. Tov. pripravniki, posedujete že vsi to priročno in koristno knjižico? V. G.

— Š Za prepis dekreta o priznanem pe- riodskem povšku, ki ga je priložiti prijavi za novi periodski povšek in prošnji za položaj- no skupino, je založila Učiteljska tiskarna obrazce, ki jih je samo spopolniti! — Rabite to tiskovino!

— Š Za prošnje za napredovanje v višjo položajno skupino uporabljajte tiskovine no- ve izdaje, ki se nanašajo samo na predpis U. Z. iz l. 1931. in ne stare tiskovine, ki jih je treba spopolnjevati.

— Š Vprašanje R. R. iz M.

1. Ali smem poročiti italijanskega držav- ljana in ali moram napraviti prošnjo na min. prosvete za dovoljenje?

2. Ali morem ostati kljub temu, da vza- mem za moža tujega državljanca, državljanka Jugoslavije?

3. Ali izgubim pravico do kuriva in sta- narine, čeprav bi bil mož brezposeln in bi živel pri meni?

Odgovor. Ad 1. Poročiti se smete brez vsakega dovoljenja. Ad 2. Po določilu § 29. zakona o državljanstvu z dne 21. IX. 1928. »Sl. list« št. 109/165 z dne 19. XI. 1928. ne izgubite državljanstva, ako podaste ob skle- nitvi zakona izjavo, da obdržite državljan- stvo kraljevine Jugoslavije. Kje podaste tako izjavo, informirajte se pri sreskem načelnstvu. Ad 3. Po § 30. fin. zakona izgubite pravico do stanarine in kuriva, neglede na to, če bo Vaš mož brezposeln.

Naša gospodarska organizacija

UČITELJSKA TISKARNA

Mnogo smo že razpravljali o tej gospo- darski ustanovi. Vsi pa se še vedno premalo zavedamo, da je ta zadruga naša osnova, na katero moramo zidati vse naše gospodarske in socialne ustanove, ako hočemo doseči ve- ljavo med narodom in se obdržati na površju.

Učit. tiskarna je naše največje gospodar- sko podjetje in edini zavod te vrste v državi. Danes lahko s svojo popolno opremo konku- rira vsem tiskarskim podjetjem v naši ba- novini.

Ona ima najkrepkejši oslon na ves učiteljski stan, česar nima nobena druga tiskar- na. In v tem, dragi tovariši in tovarišice, je vsa njena moralna sila, bila bi pa tudi gospo- darska, ako postanejo vsi učiteljski zadrugniki in odjemalci-kupci. Zato Vas ponovno vabi- mo v krog zadrugnikov in v okrilje naše go- spodarske in stanovske trdnjave.

— g Članom Učit. samopomoči. Zadrug- na uprava Vam je poslala v teh dneh polo- žnice za nakazilo članskega prispevka po umr- lih članih: Sador Vendelin, Ljubljana in Sa- bati Antonija, Zg. Poljskava (369. in 370. smr. primer). Samski člani nakažejo 11 Din, zakonski pari pa 21 Din. — Tej pošiljati smo priložili seznam umrlih članov v zad- njem četrtletju (okt. do dec.) l. 1935. Odslej boste dobivali za vsako četrtletje tiskane se- zname kot je ta. — Zaostanki se od meseca do meseca večajo. Kako pa naj zadrugna uprava zadosti dedicem s posmrtninami, če ne bo zadosti vplačil! Prosimo, mislite na to in nakazujte določene zneske takoj po pre- jemu položnic.

— g Zahvala. Učiteljski dom v Ljubljani se toplo zahvaljuje petim preostalim sošol- cem pok. tovariša Vendelina Sadorja za zne- sek Din 150.—, ki so jih darovali namesto venca na njegovo krsto.

Učiteljska fiskarna

— t Opomin zamudnikom. Nad 5000 Din daje letno tiskarna samo za znamke pri opo- minih. Tovariši, skrbite in pomagajte, da ti nepotrebni stroški ne pridejo več v poštev pri učiteljih in šolah.

Stanovsko gospodarstvo je najtrdnjši temelj stanovske organizacije

— t Ni se spomnil na to. Srečam starega tovariša, ko ravno prihaja iz neke knjižarne. — »Od kod, prijatelj?« — Nekaj papirja in knjig sem nakupil. — »Ali ne kupuješ v Učit. tiskarni?« — Se nisem spomnil na to. —

— t Organizacija dela za vse in vsi naj delajo za organizacijo. Mnogi tovariši se ob vsaki priliki obračajo na organizacijo v vpra- šanji za svet, s prošnjami za pomoč itd. A mnogo tistih, ne upoštevajo navodil organiza- cije, kadar jih vabi in kliče na pomoč učiteljskim gospodarskim ustanovam, ki so glavna opora vsemu delovanju.

— t Mladinska knjižnica. Za Božič sem kupil nekaj knjig iz založbe Učit. tiskarne, katere izkazuje — Cenik l. 1935 — že po polovični ceni. Knjige so tako lepo vezane, da je že sama vezava skoraj toliko vredna, ko stane cela knjiga. Sedaj je najlepša prilika, da se izpopolnijo šolske knjižnice in si oskrbe starši najboljše in najcenejša darila otrokom za Veliko noč, za god itd.

kopico vprašanj rešuje z upoštevanjem eko- nomске plati na vasi:

Ali je vas še vedno torišče onih idile, ki jo opeva literatura? Resnica o narodnih običajih in nošah. Problem in bistvo kmetstva. Vzgojna ideologija in metoda na kmetih. Kako stanuje in spi kmečki otrok? Kakšen poklic si izbira da- našnja kmečka mladina? Zakaj ni več »ljubezni do grude«? Spolno življenje na vasi. Izgledi kmečke mladine.

Za učitelja na vasi zelo tehtni problemi, katerih ne bo več mogoče molče preiti! Pa tudi mestni in delavski šolnik se bo moral poglabiti v ta važni problem!

Vinko Brumen je zasnoval zgodovinsko študijo o slovenskih začetnih šolah. Z novih vidikov podaja razvoj slovenskih šol za časa A. M. Slomškega ter dokazuje neodvisnost teh prizadevanj od nemških sosedov.

Ernest Vranc podaja nekaj misli k pro- blematiki učiteljskega mladege rodu pod pa- rolo »Mi gremo naprej...«. Ostro karakte- rizira predvno učiteljsko generacijo, ki ni razumela Cankarja. Povojno pokolenje se je izživljalo v boju proti »novi šoli«, najmlajše učiteljstvo pa išče samega sebe na barikadah današnjih kaotičnih razmer:

Ali minljivost in izpremenljivost življenjskih oblik vpliva tudi na oblikovanje mladege rodu? Zakaj se pri nas čisto zida pri strehi? Dr. Ozvald pred vojno in po vojni. Kje so pravi temelji eksistenčne nujnosti »nove šole«? Ali zavisi re- forma od same ideje? Pomanjkljiva izobrazba med učiteljstvom. Zakaj? Pomen družboslovnih tečajev 1927.—1929. v Ljubljani. Zakaj mora šola ustrezati ekonomskemu in socialnemu ustroju družbe? Ali vodi šola življenje ali obratno? Mlajše učiteljstvo kot izraz razvrzanega časa. Za- kaj ni več sanjavega iskanja idealov? Kje se nahaja mesto nas učiteljev v socialnih krčih današnjega veka?

Razprava — prepletena z značilnimi iz- povedbami mlajše generacije — bo vzbujala

veliko pozornost, saj globoko posega v misel- nost današnje dobe.

Prof. Ozvald je orisal vlogo starosti pa mladosti v življenju poedince in v organski celoti ljudstva. Pisatelj točno definira odno- se »starih in mladih« ter prihaja do zaključ- ka, da se teh dvoje reči medsebojno ne iz- ključuje. Vse ob svojem času! Starejše ge- neracije si brez mlajše ne moremo misliti. Brez naraščanja bi prišli do zastojanja. Ni pa mlajša generacija samo nadaljevanje starej- še. Teza — antiteza! Iz tega nasprotja se šele poraja »plodoviti moment« za kultiviranje, pretirani kult mladine pa odklanja. V živem slogu pisana razprava bo zanimala »stare« in »mlade«.

Dragotin Cvetko je raziskal socialno pripadnost dijakov na mariborski klasični gimnaziji. Zelo zanimive so ugotovitve o učnih uspehih dijakov z ozirom na socialni sloj. Do sedaj še dočela neobdelano polje v sklopu našega šolstva!

Anica Lebarjeva razpravlja o varstvu deklet, Etbin Bojc pa poroča o t. nadz. Josipu Novaku in njegovi biografiji kranjskih šol- nikov. Za strokovne učitelje je v zborniku »Študija fonetike«, kar v začetku pa nekrolog markantni osebnosti starejše dobe — peda- goga dr. Janku Bezjaku.

Z malimi izjemami prinaša letošnji »Pe- dagoški zbornik« vsebinsko enotno gradivo z vodilno idejo — preloma s preteklostjo!

Kdo si tega ne želi bolj kot mi učitelji?! Čeprav nas tarejo krizi in težave, mi hočemo in moramo z duhom časa! Kljub vsemu bomo mesečno še našli Din 2.50 (t. j. 30 Din letno) za našo edino pedagoško-književno ustanovo. Zelim pa, da se SSM tudi v bodoče razvija v smeri, ki jo je nakazala v letošnjem »Pe- dagoškem zborniku«! E — e.